

DIR ÉS CANTAR I VICEVERSA

Ronny Someck

POETA

Terra de poetas "Els poetes a Israel som com els pianistes de les pel·lícules de l'oest, que no toquen als auditors sinó als 'saloons'" **Mescla de tot** "Tenim la immensitat del mar i la bellesa del paisatge, però després mires la televisió, escoltes la ràdio o llegeixes el diari i la política ho inunda tot"

"M'agrada mesclar coses que sembla que no tenen cap relació"

PERE ANTONI PONS
PALMA

Ronny Someck (Bagdad, Iraq, 1951) és un dels poetes més populars d'Israel. La seva obra ha estat traduïda a nombrosos idiomes. En català, tenim els volums *En paper de vidre* (ja descatalogat) i *Amor pirata* (una extensa antologia traduïda i prologada per Manuel Forcano i editada per Proa). Someck és a Mallorca per participar en el XX Festival de Poesia de la Mediterrània.

La poesia és un gènere bastant lleugir a Israel, no és cert?

Sí. A la gent del meu país li agrada la poesia. A la nostra Bíblia ja hi tenim el *Càntic dels càntics*. Vivim en una terra de poetes. Els poetes d'ara sentim que continuem una antiga tradició, o almenys que amb nosaltres no ha començat res. A mi m'agrada treure la poesia del paper i portar-la al carrer. Per això faig col·laboracions amb músics i amb artistes. I em fa feliç quan la gent ve als meus recitals. Els poetes a Israel som com els pianistes de les pel·lícules de l'oest, que no toquen als auditors sinó als saloons, amb olor d'alcohol i de pólvora. Jo du la meua poesia als bars, a les escoles, als manicomis, a les presons. De tant en tant, també he de dir que no em dis-

parin, que només som el pianista.

Creis que la importància de la poesia té a veure amb la dura realitat del vostre país?

Tot està mesclat, a Israel. Tenim la immensitat del mar i la bellesa del paisatge, però després mires la televisió, escoltes la ràdio o llegeixes el diari i la política ho inunda tot. Una vegada em varen convidar a la Universitat de Houston i vaig conèixer un estudiant que feia un doctorat sobre la manera com els poetes d'arreu del món descriuen la posta de sol. Els poetes francesos diuen que és vermella com el vi, els anglesos diuen que és vermella com una rosa i els israelians deim que és vermella com la sang. Si la majoria de poetes hebreus descriuen una cosa romàntica com la posta de sol i la metàfora a què recorren és la de la sang, queda clar com de juntes van la poesia i la política. A banda d'això, al nostre parlament és habitual sentir ministres i diputats recitar poemes o versos. També ho fan els jutges als tribunals.

Canvia el paper de la poesia quan s'escriu des del cor d'una societat tan convulsa com la israeliana?

Totes les convulsions, tant si són polítiques, socials o econòmiques com si són personals, tenen necessitat de la poesia. En aquest sentit,

la paraula "poesia" és com un supermercat. Hi acudeixes i hi pots trobar de tot. Una gran cosa que ha passat a Israel és l'evolució de la llengua hebrea. Abans del naixement del país, la majoria dels hebreus recorrien a aquesta llengua només per llegir o pregar. Israel va fer possible que es pogués comprar al supermercat en hebreu. Ara ho tenim tot en hebreu. Ha estat una gran revolució per a la llengua. Hem de tenir en compte, també, que a Israel hi ha gent provinent de 70 comunitats diferents, cadascuna de les quals fa la seva aportació. Jo vaig

Poesia i política

Si la majoria de poetes hebreus descriuen una cosa romàntica com la posta de sol i la metàfora a què recorren és la de la sang, queda clar com de juntes van la poesia i la política

néixer a Bagdad, la meua dona és de Romania, el marit de la meua filla ve de Rússia... Quan seim tots junts per menjar, la taula és un mostrari de cuines, de colors, de comunitats.

Vàreu néixer a l'Iraq i us n'haguéreu d'anar amb la família als dos anys. Hi heu tornat mai?

No. Fa anys, després d'un recital en una universitat americana al qual varen assistir uns convidats de West Point, l'exèrcit nord-americà em va proposar de tornar a Bagdad, però no em va agradar la idea. Vaig pensar que si hi tornava d'aquella manera, a la gent de Bagdad no li faria gràcia la meua presència. Si hi tornava, volia que fos amb el meu passaport israelià i sent-hi benvingut. De totes maneres, tots els meus records de Bagdad són de segona mà.

El vostre Bagdad natal és present a la vostra poesia.

Hi és com un paradís perdut. Jo vaig néixer a Bagdad després que molts jueus fugissin del país. La meua família hiva quedar perquè vivíem a la part rica de la ciutat i no teníem problemes. Quan jo vaig néixer, em varen posar el nom de Ronny perquè pot ser un nom àrab, anglès o hebreu. Això li va agradar a la meua mare. Al nostre país, passa una mica com en aquella història budista del moix i la rata. La rata sent el moix i s'amaga dins un forat. Després sent lladrar un ca i pensa que, si hi ha un ca, el moix se'n deu haver anat. Quan guaita, però, es troba el moix. "Com pot ser que hagi sentit lladrar un ca?", li demana. El moix li diu: "Avui dia no es pot anar per la vida sense saber dues llengües". A Israel molta gent parla dues llengües, o més i tot. Això és una riquesa. Cada comunitat que s'ha establert a Israel vol exercir-hi influència. Els polonesos diuen que hem de llegir els grans poetes polonesos. I el mateix amb els argentins, i amb els iraquians. Això és molt bell.

M'estau donant una visió molt idíl·lica de tot plegat.

Sí. Però vull ser just. No és tan idíl·lic. De tant en tant, vivim situacions molt dures.

Quins són els desafiaments més exigents a què s'enfronta Israel?

A Israel necessitem parlar, pensar i somiar continuament sobre una única paraula: pau. Si Israel vol continuar endavant, ha de resoldre el conflicte entre israelians i palestins. Tota la resta és secundari. La pau és l'objectiu primordial.

Quins són els principals enemics de la pau?

És una pregunta difícil... Per una banda, necessitem que els palestins canviïn; per una altra, nosaltres també hem de canviar l'actitud i el pensament. I convertir tot el que pensam, parlem i somiam en alguna cosa efectiva. La solució bona és la dels dos estats. Si som dues nacions, idò que hi hagi dos països. I necessitem, sobretot, tenir una bona relació entre els uns i els altres.

L'obra de Ronny Someck ha estat traduïda a nombrosos idiomes.

ISAC BUI

Continuació
"Els poetes d'ara sentim que continuem una antiga tradició"

Hebreu
"La majoria recorria a aquesta llengua només per llegir o pregar"

Vós pertanyeu a una generació de poetes israelians que varen introduir la cultura pop i les mescladisses pròpies del postmodernisme a la literatura hebrea.

M'agrada agafar dues coses que al principi sembla que no tenen cap relació i mesclar-les. Per exemple, agafar una paraula de la Bíblia i mesclar-la amb l'argot que sent a la presó. Això és el tango de la llengua. Que les paraules formin imatges insòlites i sentits sorprenents. Com que de jove vaig jugar a bàsquet amb el Maccabi de Tel Aviv, moltes metàfores de la meua poesia venen del bàsquet. I del futbol: he escrit un poema sobre Messi. A Israel tenim la història d'un granger que va estalviar diners i va anar al mercat a comprar mig pa i una flor. "Per què només mig pa i per què una flor?", li preguntaren en tornar a casa. "He comprat mig pa - va respondre ell - perquè necessit viure i he comprat la flor perquè necessit una raó per viure". La poesia és la flor, en el meu cas. Jo em sent un patriota de la llengua. Vaig néixer a l'Iraq, en un país àrab, i després, quan vaig arribar a Israel, varem passar un temps en un campament on hi havia gent que parlava moltes altres llengües, i per a mi això era estrany i meravellós.

Quina relació teniu amb la llengua àrab?

Bona. La puc parlar, però em sap greu

no poder llegir-la ni escriure-la. La meua filla sí que en sap, i a mi m'agradaria que me n'ensenyés, però ja som massa gran. Tenc una gran relació amb els poetes àrabs, i he escrit dos llibres amb poetes iraquians. He estat, també, el primer poeta israelià convidat a l'Institut del Món Àrab de París.

Amb les referències pop i l'assumpció del postmodernisme, sentiu que formau part de la tradició literària d'Occident?

No. Jo som un constructor de ponts. Em sent enmig de moltes coses diferents: aquest és el meu privilegi.

Dos ingredients bàsics de la vostra poesia són l'audàcia metafòrica i la utilització d'un llenguatge directe i planer que vehicula un sentit dens i ric. Hi estau d'acord?

Sí. Però si quan començava escriure em demanes on vaig, no t'ho sé dir. Quan en torni, ja et diré on he anat. Jo escric sense plans ni teories, encara que després podem trobar-hi totes les teories que vulguem.

Què us ve al cap quan algú parla de la cultura i la identitat mediterrànies?

Jo no pens en la Mediterrània, però la trob en la meua poesia. Totes aquestes mesclades de les quals hem estat parlant representen l'esperit autèntic de la Mediterrània. —

ROBRES
MACIÀ BATLE
MALLORCA, 1812

160 anys de tradició

El 2018 posarem en marxa una gran iniciativa de 1812 per impulsar l'enginyeria i el singular moment 1812. Un homenatge a Fey en el qual Macià Batle començà a elaborar el procediment de les seves pitges roques.

Casa de Calonge, s/n 07020 Torroella del Camí
www.maciabatl.com